

El cinema de Peter Bogdanovich (I)

Pere Cornellas

Tot i que la majoria del films de Bogdanovich ens ha arribat més o menys regularment –pel cinema o per la televisió–, l'obra d'aquest autor resta bastant desconeguda. La personalitat del director, que ha fet sovint pel·lícules contràrries, ha estat, probablement, la raó més definitiva.

L'any 1967, roda *TARGETS*, un retrat de la terrible violència latent a la societat nord-americana i, alhora, un homenatge explícit al cinema clàssic. Primer gran encert de l'autor: a les seves pel·lícules, el referent cinematogràfic s'integra gairebé sempre dins de la narració, formant-ne una part indissociable. Byron Orlok (Boris Karloff, gens casualment) és un conegut actor de cinema de terror que decideix d'abandonar la professió –"Estic anticuat, fora d'època". Bobby Thompson (Tim O'Kelly) és el franc tirador, assassí de la seva família, que coneixem dels noticiaris televisius: una prefiguració del *HARRY* de Norman McNaughton. Són, en principi, dues històries diferents, però la planificació i el muntatge ens mostren que els dos personatges, residents d'una mateixa ciutat, es trobaran irremissiblement al final del seu trajecte: al començament, i com si fos només un joc, el punt de mira del fusell de Bobby, i l'hora que marca el rellotge ens trasllada després de Bobby a Orlok. Es succeeixen les seqüències amb l'un i amb l'altre. Orlok està cansat del cinema de les estrelles, que ja no és el seu, però haurà de fer una última aparició en un autocinema el dia de l'estrena de la seva darrera pel·lícula i és allí, justament, on Bobby s'ha instal·lat ara per disparar contra els indefensos espectadors que, en plena nit i dins dels seus cotxes, no poden reaccionar a temps. Serà el dramàtic punt de trobada entre els dos personatges.

L'horror no és a la pantalla, sinó en una família d'aparença normal, disposat a esquarterar la serena quotidianitat que tots desitgem. L'horror de Hitchcock.

La irremeiable solitud de

Bobby quan comet els seus crims o la que acompanya a Orlok en les seves més íntimes meditacions –aquell conte de terror que explica al seu auditori, d'un pla de conjunt a un mig primer pla–, inicien la llista de magnífics perdedors que omple l'obra de Bogdanovich: els personatges de *THE LAST PICTURE SHOW* (1971), el Moses i l'Addie (Ryan i Tatum O'Neil) de *PAPER MOON* (1973), el Jack (Ben Gazzara), de *SAINT JACK* (1979), el Johnny (també Ben Gazzara), de *THEY ALL LAUGHED* (1981) o el Rocky Dennis (Eric Stoltz) de *MASK* (1985).

L'èxit de crítica de *THE LAST PICTURE SHOW*, un dels millors Bogdanovich, i el de públic de *WHAT'S UP DOC* (1972), divertidíssima comèdia que imita gags del burlesc i acudits de Hawks –de qui Orlok diu, tot veient *THE CRIMINAL CODE* (1931) a la televisió, que "coneix bé el seu ofici"– semblaven obrir-li definitivament les portes de Hollywood. Havia comptat, en dues de les seves pel·lícules, amb Laszlo Kovacs com a director de fotografia. Havia treballat amb Barbra Streisand, havia utilitzat el conegudíssim "You're the tap", de Cole Porter, i havia pogut controlar bastant els seus treballs: va fer de guionista (a partir d'una història de Polly Platt, la seva dona) i de productor a *TARGETS* i va escriure i produir *WHAT'S UP DOC*.

Tot semblava ben encaminat.

Tanmateix, va aprofitar ben poc l'hàbil joc de portes i maletes, les persecucions desenfrenades per San Francisco i el desmadrament conscient de la darrera part de *WHAT'S UP DOC*. Indiferent als gustos del moment, va rodar a continuació quatre títols que el van convertir, potser sense pretendre-ho, en una mena d'"outsider".

PAPER MOON és una "road movie" "avant la lettre". El film s'obre amb un primer pla d'Addie, a qui se li acaba de morir la seva mare. Moses, que coneixia la mare d'Addie i que potser és el seu pare, també assisteix a l'enterrament. Ens passejarem, a partir d'aquest moment, per les polsoses carreteres de Kansas i Missouri, en plena depressió del 29. Moses i

El Boris Karloff de *TARGETS*.

Addie es dediquen a l'engany i al robatori, utilitzen la picardia i l'enginy. Els paisatges per on passen retraten un determinat moment de la història dels EEUU, que Bogdanovich remarca amb el decorat i amb les al·lusions constants a F.D. Roosevelt. Fotografiada en un excel·lent blanc i negre –de Laszlo Kovacs–, la pel·lícula funciona com una magnífica comèdia que bascula entre el necessari optimisme i l'amargor real. No va tenir, però, l'acolliment desitjat i va donar pas, en canvi, a l'etapa menys convincent de l'autor.

Són especialment desafortunades DAISY MILLER (1974), l'única pel·lícula d'època que ha rodat Bogdanovich, i AT LONG LAST LOVE (1975), situada entre els musicals americans i els de Jacques Demy. Daisy (Cybil Shepherd) és una noia independent, però vulgar, que no vol sotmetre's als prejudicis i mals costums de la seva societat. Desitjosa d'amor, és incapaç d'assumir la responsabilitat que això comporta. Bogdanovich sembla poc interessat en la història. Pel·lícula plana i sense vibració. AT LONG

LAST LOVE és un film pràcticament sense guió, mancat de ritme i d'una admirable pesadesa. És, ben cert, un acte de valentia rodar una pel·lícula així l'any 75, però amb això no n'hi ha pas prou: els resultats són decebedors.

Després ve NICKELODEON (1976), que recupera el to –i les maletes– de WHAT'S UP DOC i és un homenatge explícit a les primeres i heroiques filmacions cinematogràfiques, abans que Hollywood existís: rètols explicatius, tancaments en iris, pel·lícules inflamables, rodatges dantescos... El film explica les grans dificultats de les companyies independents, que havien de lluitar contra les grans companyies per poder subsistir. Definitivament desesperats davant de tants obstacles, els protagonistes recobren la fe en assistir a l'estrena, el 8 de febrer de 1915, de THE BIRTH OF A NATION, de D.W. Griffith, i en veure, poc després, com una altra companyia inicia un nou rodatge.

Tatum O'Neal i Ryan O'Neal: PAPER MOON.

GESTORIA ADMINISTRATIVA
ASSESSORIA FISCAL

Codina

ADVOCAT CIRERA. 32 BAIXOS
TELS. 7259322 · 7259532 · 7259721 · 7260164
08201 SABADELL

restaurant

Can Feu

Pintor Borrassà, 43-45 • SABADELL
Tel. 726 27 91

MONTESINOS

Recordi... per Catifes - Banderes
Tapisseria - Cortinatges
Moquetes - Cobrellits

Gràcia, 18 • Tel. 725 43 08 • SABADELL